

Մեղսմանը պատճառները:

Նշուել թէ Գարգարիտա Գործ-Քան, որ Հիւսիսային Ամերիկայի Նախաւոր Հոգեհարստի-ներէն էր, Նիւ-Եորքի երաժշտութեան տկար-միայն մէջ անթիւ բազմաթիւ տղան խոտովա-նած բլլայ ճշմարտութեան սիրոյն համար՝ թէ յո-րում կը կայանար իւր սեղանահարստութեան զարա-շիկը: Ինչը կը խոտովայի որ այն զարմանալի ձա-յները յառաջ բերած է մեծ առնամատին առաջին յօգուածով: Ըստ բժիշկին, որոնք գնեցին այն փորձը, հաստատեցին այն մէկնաթիւնը:

ՔԱՂԱՔԱՔԱՆ ՏԵՍԱՐՔԱՐԻՆ

Նոյնմէր ամսին մէջ յիշատակաց արժանի քա-ղաքական գիտաւոր գէպըն է Գուլիելմո Գորմանիոյ կայսր ծառայութեանը պետութեան խորհրդանոցն բացած ժամանակ: Երիտասարդ կայսրն բացորոշ յայտ-նեց, թէ իւր դիտարկութիւնն է խաղաղութիւնը պահ-պանել. եւ թէ ինք այս նպատակաւ իւր մեծ ծանապա-րտողութիւններն ըրաւ եւ յորդորեց ըսող իշխաններն յայտ՝ իրեն գործակից ըլլալու:

Ինչոր ծառայութեանն ոգին կը բովանդակէ իրենման իտրին զգածում եւ աստուածապաշտութիւն, եւ այս կէտն գրեթէ իւր ամէն ծառայութեանն մէջ դիտարկն կը շնչէ ճանաչողի կայսրը, ցոյց տալու Նա-մար իւր ժողովրդան. թէ ինք կրնա ու աստուածապա-շտութիւն կը յարգէ եւ թէ ժողովրդն իւր աչէտը չէ անտարբեր ըլլալ կրնի մէջ:

Աւստրիոյ եւ Հունգարիոյ խորհրդանոցներն ամէն մի՞ն վեր բացուած են եւ ծանաղելու ինքիներով կը զարկին: Ի մէջ այլոց այս օրերս բանակցութեան նիւթ պիտի ըլլան զինուորական ինչ ինչ տուր կարգադրու-թիւններ. որոնցմով Աւստրիոյ-Հունգարիոյ զինուորա-կան զօրութիւնը պիտի տասնուի:

Նոյ. 15ին վախճանեցաւ Աւստրիոյ Նիլսարէթ կայսրուհին Նալթը՝ Մարտիմիլիան Դուքին ի Պալիւնա. որուն յուրապատկութեան միսմակեցան Փրանկիկոս Եովսէփ Աւստրիոյ կայսրն ճանդերն Ռուդոլֆոս Քաղա-ստանդաւ:

Գրեթէ այս տարւոյն սկզբանէ յարեալ Ամրիկէի գեներալներէն ինքեան Եւրոպայի ազգաց մէջ: Անոր առաջին շարժանքը տուաւ Լիւնոս ԺԳ. Քանադա-պոսին Պրադիկիոյ նպակադասաց գրած շրջանըա-կանովն եւ Եւրոպայի անգղերն յորդորելով, որ այս ան-գլոթի եւ վայրաց ստեղծութեան վերջ տրուի: Սոյն յոր-դորմանէ շարժեալ Ամրիկի մտաբարդիտ կալիփորնի կաղովնան սկսաւ զարմացալու Նալարն եւ ազատա-կանման ժողովել, որպէս զի արող սկիզբ ընէ գերեաց ազատութեան: Կալիփորնի կաղովնանին անխնշ աշ-խատեցան յալող եւ ընեցան. միկիոն մ'աւելի ֆորմը Նալարուած է այս նպատակաւ, եւ բազմութիւն մ'ազատականներ կազմ՝ ու պատրաստ սն արշաւելու այն երկրներն, ուր այս քաղաքատեղութիւնը ղու կը սիրէ: Կալիփորնի կաղովնանին գործունէութեան կեն-դրոնատեղին եղաւ Բեղզիոյ Պրիւլէն մայրաքաղաքը, ուր մեծ ընդունելութիւն գտաւ, եւ շատերը մեծամեծ գումարներ նուիրելով այս մարդասիրական վախճանին համար՝ Գրեթեաց ազատութեան ընկերութեան անդամ գրուեցան: Ինչպէս որ լրագիրը կը ծանուցանեն, արդէն

Անգղիոյ ու Գորմանիոյ կառավարութիւններն իրենց գոր-ծակցութիւնն ու նպատակը խոտասաց են այս մարդա-սիրական գործին, եւ կ'ըստի թէ Անգղիոյ կառավա-րութիւնն առաջարկել կ'ուզէ, որ համազգային ժողով մը գումարով՝ միասին գործարկութեան միջոցաց ու կերպին վրայ յորդակեցու Նամար: Սոյն նպատակաւ կ'աշխատի Նաւե Լիւնոս ԺԳ. Քանադապոսին: Լե Mon-նո լրագիրն ալ կը ծանուցանէ, թէ Պրիւլէնը իշխանն կայսրն եւ իւր կողմին Ս. Տաւանապատկան շնոր-հաւորութեան գիր գրած է. յորում կը գովէ Քանադապ-պետին այս մարդասիրական շնքն եւ Կալիփորնի կար-գիւնալին անխնշ աշխատութիւնը, եւ կը յայտնէ եւս իւր համախոտութիւնը:

Կը յուսանք որ գերեաց ազատութեան այս Նա-մարական շարժումը ըսող Եւրոպայի մէջ իւր ազդե-ցութիւնը կ'ունենայ, եւ յիշեացս ժամանակաց Նեա-զնեւտ կը քարծիկ այս քաղաքատական սովորութիւնը:

Գաղղիոյ կողմակցութեանց կռիւները զգալաւոր կ'ազն: Պատգամաբեր ինքուր ղէմ՝ մաքսատուած քա-լիւններ կ'ընեն եւ չի գիտցողի թէ ասոնց եւնն ինչ պիտի ըլլայ: Միւս կողմանէ պաշտօնեայր եւ հասարա-կականական կուսակցութեանց գիտաւոր իրենց կող-մակցեցնող միութեան կը յորդորեն թաղաքատկանաց եւ Պուլսնիժիկ կուսակցութեան ղէմ կուտուի Նամար, սակայն անգլուս. որովհետեւ անկողին տաքսամիտու-թիւն մտած է կառավարութեան կուսակցաց մէջ, որ ասոնց արմատական վերանորոգութեան չի կրնար զարմանալ:

Արմատականաց ալ չեն դաղորի կառավարու-թեան եւ կաթողիկէ եկեղեցւոյ մէջ հաստատուած զաշ-նաւորութեան վրայ յարձակում ընելէն. կը պահանջեն որ տէրութիւնն ու եկեղեցին իրարմէ՝ ըսողորդին անշա-տուին, եւ տէրութիւնն եկեղեցական վախճաններու համար ստակ չտայ: Բայց ինչպէս ցարդ անգլուս եղան Նոյն յարձակումները, այս անգամ եւս ի դերն եղաւ իրենց ջիգը. կառավարութեանց գունէ անշախի խո-նէ՝ գտնուեցաւ բացալայս րոնելու, թէ ինչն եւ կ'ուզէ եկեղեցւոյ տէրութեան անշատուին, սակայն ցորչալ Նոյն դաշնաւորութիւնը չէ քարծուած, պէտք է ըստ այնմ գործել:

Սպանիոյ տէրութիւնը բաւական ժամանակէ ի վեր խաղալ ու ճանգիտ իւր երկրին ներքին քաղաքու-թեան կը նայէր, մանաւանդ Մարիամ Բերխանի Քա-զուելոն ինտանկալութեան ժամանակ: Այս խաղալ կա-ռավարութիւնն երկրին այնչափ զօրացուց եւ պետու-թեանց առեւ Սպանիոյ անուան յարգ այնչափ քաղ-քացուց, որ տարիէ մ'ի վեր Սպանիա գրեթէ առա-ջակարգ պետութեանց կարգը դաստնեցաւ եւ վնց պե-տութեանց միծայոյ միան ընդունեցաւ որ Սպանիոյ զեսակները Մ'եծ դեպքանի տիւղոսն կրնա: Սակայն այս ճանադատութիւնը քսնի Դ'սանէ վեր սակաւիկ ինչ վերջովն է, որուն նետութեանը հարկադրեցաւ Սա-կաղա պաշտօնէից զահմերցուն կազմած պաշտօնա-րանը Նրաժարել: Թէպէտ Նոյն պաշտօնեայն ուրիշ Նոր պաշտօնեայն մ'արգէն կազմած է, սակայն թուի թէ երկուր կանար պիտի չունենայ. մանաւանդ ինչ պաշ-տանողական կուսակցութիւնն իւր հակառակութիւնը շարունակելու միտեալ ըլլայ:

ՀՐԵՍԱՐԱՅԻ ԵՒ ՊՐԵՍԱՐԱՆԵՍՈՒ ԽՄԵՐԻԿԻ

Հ. ԻՐԵՍԵԼԻ, Վ. ՊԵՐՈՆԶ

ՎԻԵՆՆԱ, ԻՄԻՐԵՆԵՆԱ ՅՐԱՐԱՆ (W. REINICH)